

Невелина Полова ■

▶ Студентските филми и студентското участие бяха определящи за духа на Световния фестивал на анимационния филм във Варна и тази година. Трудно е да си представим фестивала без посветения труд на студентите доброволци в тази кризисна за съществуването му година. Проблемите с финансирането на фестивала се компенсират от всеотдайността не само на основния екип – Анри Кулев, Пенчо Кунчев, Ася Кованова и Андрей Кулев, но и на предана група студенти доброволци от НБУ, сплотени около дипломантката Гергана Симеонова и координаторите Стефана Сардарева, Магдалена Стоилова, Стефан Войводов. Те поеха голяма част от работата по предварителната подготовка на фестивала, включително по селекцията, както и координацията на всички прожекции и събития. Радостно е, че въпреки проблемите, това беше един много добре организиран и спокоен фестивал, с ведър дух и приятна атмосфера.

В конкурсната програма, след нелеката и прецизна селекция, участваха седемнадесет кратки студентски филма от цял свят.

Членовете на международното жури: Сергей

Меринов (Русия), Мариус Вилчински (Полша) и Весела Данчева (България), са и преподаватели и следяха с интерес студентските работи. Наградата за най-добър студентски филм беше присъдена на „Въздишка на въздишките“ от Южна Корея с режисьор Ким Бо-сон, наистина запомняща се анимационна миниатюра: черно-бяла мрачна фреска от неизбежния за съвременната анимация есхатологичен цикъл. Над филма витае усещането за пълна изоставеност, за липса на въздух и човешко присъствие, за трагична разединеност между цивилизацията и природата. Един разлагащ се труп на кит се люлее безпризорно и заплашително, нападнат от насекоми, посред крайбрежните океански води, до кея на един огромен съвременен град. Полифонична експресивна творба, въздействаща мощно с динамичното графично решение и стържещите непоносимо натурни звуци, болезнен вик на талантливия млад автор от Южна Корея срещу „мерзостта на запустението“ (Матей, 24:15).

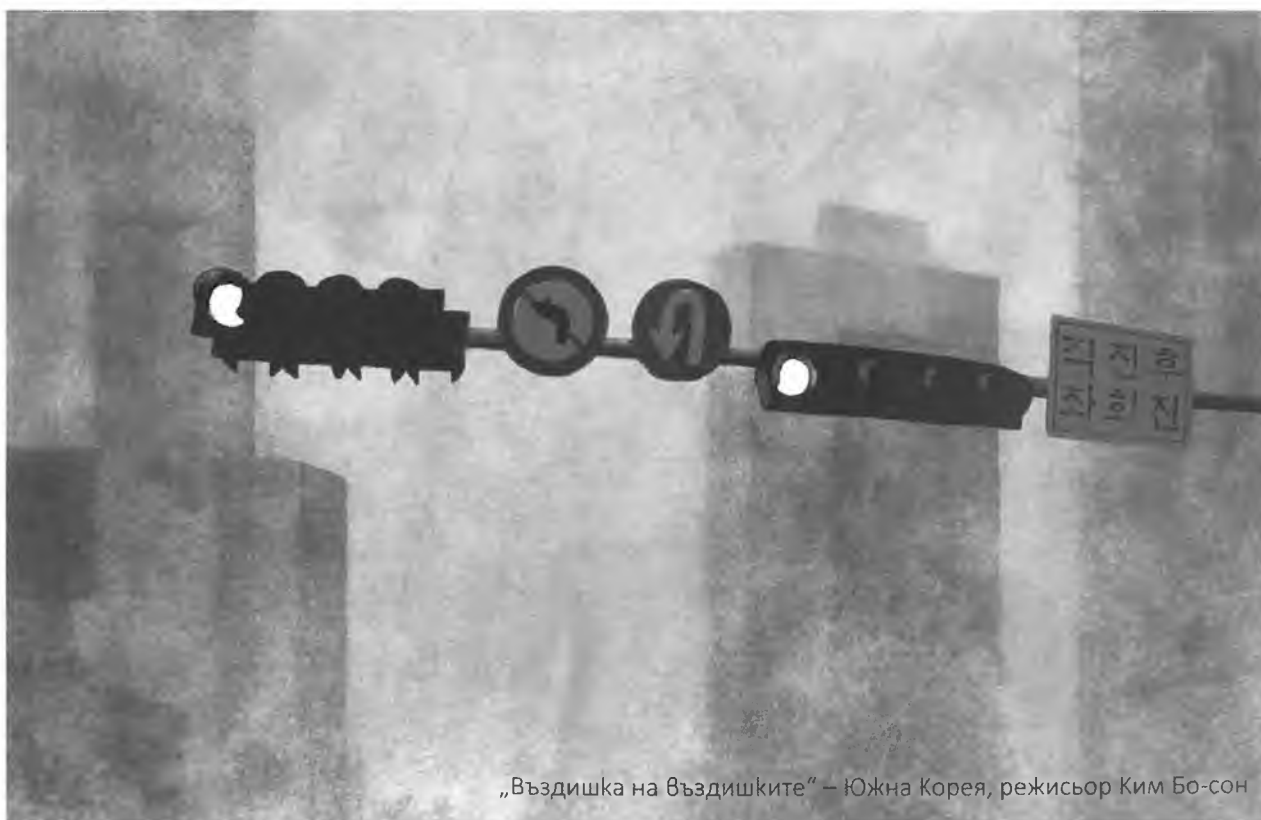
Вторият отличен с грамота филм е „Облачните плодове“ на Катерина Карханкова от Чехия. Тук емоционалната гама е съвсем различна. Фил-

мът е топла и красива анимационна приказка за разтварянето на сърцето към новото и за приятелството, напомнящ много „Таралежчето в мъглата“ на Юрий Норщейн – с изрезковата техника, с преливащия от светлина и живописност екран и, разбира се, със светлия си дух. Катерина Карханкова разказва приказка – притча за странни създания, живеещи в затворения си свят посред гората, чиято обичайна грижа е да си намерят храна и бързо да се приберат по дупките под земята. Но ето че веднъж до тях от небето долитат светещи семенца. Те започват да си хапват и искат да ги складират, но семенцата изчезват. Когато се появяват отново, главният герой вече не иска да яде. Той тръгва след светещото семенце, за да открие извън познатата гора простора и зашеметяваща красота на една поляна с избуяли оранжеви плодове. Очарован и щастлив, той се връща, за да приобщи и приятелите си към този непознат, облян от слънце свят.

Този път нямаше вяли и неясни филми. И тъй като не е възможно да се спра поотделно на всеки един от авторите, макар че те го заслужа-

ват, ще разгледам тяхното участие като представители на различни страни и школи. Още повече, че когато говорим за младите, винаги е важно откъде идват и каква школа стои зад тях. Най-силно съм впечатлена от високото качество на чешките студентски филми. Освен наградения „Облачните плодове“ видяхме и пародията „Кървави приказки“ на Тереза Ковандова, преобръщаща nihilистично няколко приказни сюжета; зад двата филма стои школата на известното филмово училище в Прага FAMU. Другото чешко участие беше филмът „Сватба“ на Зузана Чупова от университета в Злин – анимационна импресия по музика от „Славянски танци“ на Дворжак, играеща вдъхновено с фолклорните образи. И трите филма са изрезкови, изработени виртуозно, драматургично цялостни и органични, талантиливи творби.

Студентската анимация от многобройните филмови училища във Великобритания се представи с два филма – кукления „Достатъчно“ на Анна Манцарис от Кралския колеж по изкуствата и рисувания „В кожата ни“ на Роза Бейроа. „Достатъчно“ е запомнящ се абсурдистки

„Въздишка на въздишките“ – Южна Корея, режисьор Ким Бо-сон

филм, изграден от накъсани фрагментарни ситуации, във всяка от които авторката изследва предела на поносимостта на отделния индивид към заобикалящия го свят и съответната му парадоксална реакция. Двуминутната миниатюра впечатлява с екзистенциалния си философски подтекст. Майсторски изработените непохватни и тромави типажи-кукли са знакови за психическото състояние на съвременния отчужден човек и това прави филма особено актуален. „В кожата ни“ е определено феминистки филм, взрян в телесната свобода на жената, търсещ, макар и не съвсем успешно, „красотата на гънка кожа и деликатността на едно докосване“, както заявява авторката в анотацията.

Студентската анимация от САЩ се представи с рисуваната анимационна притча „Североизточното кралство“ на Алън Дженингс, разказваща за нарушената инерция на живота в малка общност, която не е готова да приеме друг външен човек. Вторият отвъдокеански стоп-моушън студентски филм „Нишки“ за съжаление

остава на ниво пластически експеримент с конци и макари, без да достигне до метафората, заложена в сюжета за нишките и съдбата.

Имаше и други филми, запомнящи се преди всичко като експерименти с редки анимационни техники. Тук ще спомена колажния „Огледало“ на Анна Литън от Германия, който с различни смесени техники също изследва телесността и докосването, търсейки връзката между скрития вътрешен свят и видимото на повърхността. Израелският „Магазинът за тютюн“ на режисьора Гили Шаанан е куклен филм за един затворен в стаята си човек, потънал в размисли и видения за пропуснатите възможности в живота. Филмът е вдъхновен от поемата на известния португалски поет Фернанду Песоа. Полската школа и филмовото училище в Лодз се представиха с мрачната графична миниатюра „Изход“ на Йежи Табор, представяща сомнамбулния транс на пътниците в един трамвай. С пределно изчистеното условно пространство и с образите на серийното съществуване и ме-

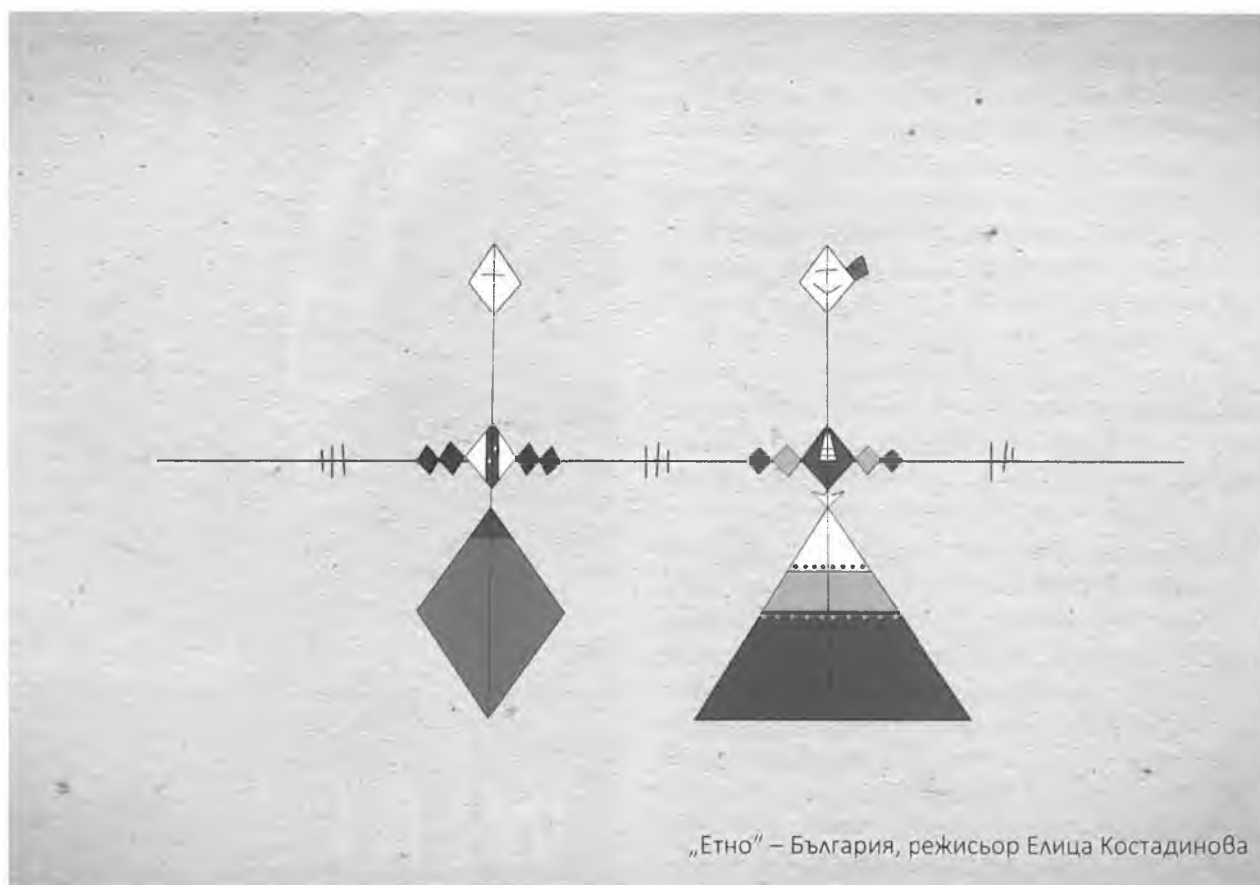
„Облачните плодове“ – Чехия, режисьор Катерина Карханкова

ханичните ритуални жестове на обезличените човеци този филм е емблематичен за известното филмово училище в Лодз и продължава и традицията на класическата полска школа.

Освен с наградения филм „Въздишка на въздишките“, далечните източни анимации се представиха с рисувания корейски филм „Звездна нощ“ на режисьора И Джонг-ун. Филмът е сантиментално, добре разказано пътешествие на възрастен мъж – към неговото минало и жената, която е обичал. Японско-финландският „Ловецът“ е жестока съвременна приказка за разфасоването на човешките органи, разказана акварелно, привидно спокойно, но с ирония и черен хумор. И няколко думи за българското участие в конкурсната програма. Представихме се с три кратки филма, дипломни работи на студенти от НБУ. „Етно“ на Елица Костадинова заслужено получи наградата на Съюза на българските художници – за графичната стилизация и изчистения дизайн на типажите. Тя разказва сюжета за вечния кръговрат на живота, като изгражда изчистено

и пределно стилизирано национално пространство, с разпознаваеми архетипни образи и ситуации, с ясно и ведро послание.

„В капан“ на Мария Манева е експериментална стоп-моушън миниатюра. Главният ѝ герой е изграден от кибритени клечки. Останалите типажи са кибритени кутии – изрезки. Идеята в случая се е родила едновременно със самата техника. Ето го и краткият, и стремителен, с класически обрат финал. От кутия с кибрит изскачат няколко клечки, за да се оформи от тях кибритено човече. То започва да скача върху кутиите. Все по-настървено и амбициозно бяга по кутиите, докато накрая се подпалва. А пътеката от кутии се оказва затворен кръг, в който изгорелите почернели клечици се изгубват. Третото ни участие е с рисуваната миниатюра на Мартин Иванов „Улов“. Това е ведър, динамичен и остроумен филм както за разминаването на големите очаквания с реалността, така и за възможностите да ни дарят с истинска радост. На финала самотният рибар се сприятеля-

„Етно“ – България, режисьор Елица Костадинова

ва с един огромен кит. Щастието да си намериш приятел е по-голямо от всичко материално и запланувано.

Освен филмите в конкурсната програма, на фестивала се представиха избрани програми със студентски филми от филмовите училища в Лодз, Полша, от Колежа по изкуствата в Единбург, Шотландия, от Филмовата академия Баден-Вюртемберг, от Националното висше училище за декоративно изкуство ENSAD в Париж и, разбира се, от Нов български университет и НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“. С най-силна и богатата програма се открие Филмовата академия Баден-Вюртемберг – при техните филми експериментът не доминира над ясения разказ, не е за сметка на драматургичната цялост и острата социална проблематика, както се случва често в програми от други университети. Много сериозна, макар и доминиращо мрачна, в традициите на полската школа, беше и програмата от филмовото училище в Лодз.

Имаше и други съпътстващи събития: изложба на рисунки, типаж и карикатури на студенти от програма „Анимационно кино“ в НБУ, подготвена от Пенчо Кунчев. Лекциите също са неизменна част от този фестивал. Тази година Жорж Сифианос, преподавател в ENSAD, Париж, изнесе лекция за еротиката и порнографията в анимационното кино.

Дългоочакваната за варненските деца детска анимационна работилница се проведе и тази есен под ръководството на Карин Миралес от студио Labodanim (Франция) в галерия „Графити“, също с помощта на студенти от НБУ, сред които Ива Токмакчиева, Пламена Даскалова, Димана Воденичарска. Филмът, който децата създадоха, бе показан на закриването и завладя залата със своята жизненост и изобретателност.

Накрая ще кажа няколко думи и за анимационната работилница във Варвара, която винаги е продължение на наситените фестивални дни. В работилницата участваха студенти от всички курсове на програмата. Основната цел отново беше те да се запознаят и да усвоят интересни анимационни техники, като с тях да направят своя асоциативен, изграден от много гегове кратък филм.

Водещ работилницата беше големият майстор-

виртуоз на пластилиновата анимация, руският художник и аниматор Сергей Меринов. Прекрасен педагог, той успя да омае студентите с изключителното си майсторство и с актьорските импровизации, съпровождащи раждането на всеки типаж. Отключвайки тайните на пластилиновите обеми и изрезки, Сергей Меринов наблегна върху работата с плоските барелефни обеми. Той е един от най-големите майстори на барелефната пластилинова техника в света. Разделени на четири групи, студентите направиха под негово ръководство четири забавни пластилинови миниатюри с интересни хрумки и типаж.

Четиринайсетиет световен фестивал на анимационния филм във Варна и деветата анимационна работилница във Варвара са вече зад нас. Но искам да вярвам, че контактите, мащабът на различните артистични присъствия и най-вече усещането за безкрайните възможности на анимационното изкуство ще останат във всички наши студенти през цялата година, за да им дават сили и да ги мотивират за работа. ■

СФАФ 2018
Филмите за деца
с весело настроение

WFAF 14 WORLD
 FESTIVAL of
 ANIMATED
 FILM 2018

■ Красимира Герчева

▶ На този фестивал, с интервал от почти тридесет години, видях деца, водени от учителите си на кинопрожекция. Това бяха не повече от десетина малчугани от някоя частна детска градина на възраст не повече от четиригодишни. Не бяха униформено облечени – с еднакви пепитени престилки както някога и не се държаха за полите едно за друго. Бяха снабдени със специални кожени каишки, които им даваха възможност в едно и също време да са и обвързани, и относително свободни. След краткотрайна разправа на касата, тъй като бяха малобройни за намаление, проблемът беше решен в тяхна полза и децата влязоха във фестивалния комплекс. Всъщност те бяха единствените деца в тази полупразна зала. Седнах нарочно по-близо до тях, за да усещам реакцията им. Но те останаха през цялото време абсолютно неми и тихи. Единственият коментар бе след свършването на програмата, когато едно момченце заяви, че много е харесало този „театър“. На следващия ден групичката отново беше на линия. В почивните дни децата бяха предоставени на родителите си, които не ги доведоха в кинозалата. Очевидно те нямат навика да ги водят на фестивални прожекции,

но за сметка на това са се появили кълнове на заинтересованост от страна на педагогическите звена. Трябва да се полагат усилия съвместно с организаторите на фестивала. Не искам да бъда упрекната в носталгия по старото време, когато огромната спортна зала във Варна под строй се пълнеше със зрители. Но при малките е от особено значение да се възпитава естетическият им вкус със стойностни анимационни произведения. Какъв по-хубав шанс за това от един световен фестивал на анимационното кино!

Детските филми не бяха от най-многобройните, но всички с определени художествени достоинства. Обикновената картина на страните-участнички тази година бе разширена с филми от Иран – „Гнездото на враната“ и „Черното чудовище“ с режисьори Рейхан Кавуш и Али Раис, които с другите три филма от следващата категория („Изгубеният кръг“ – режисьор Ферхад Наджафи Фард, „Лисугерът“ – режисьор Садеж Джауади Никжа, и „Балси: историята на една революция“ – режисьор Сейед Мохсин Пурмухсани Шахиб) отбелязаха стабилното присъствие на тази недобре позната у нас национална анимация. Особеното светоусещане

на тези филми е сякаш белязано от някаква надвиснала заплаха, която утежнява разказа и го изпълва с допълнителни смислови нюанси, понякога трудни за разшифровка.

„Костенурката Банан“ от Южна Корея с режисьор И Жи-юн, се занимава с една изключително важна екологична тема за замърсяването на световния океан от потънал танкер с нефт – и то в детски филм. Всъщност „социалната“ или „екологичната“ анимация, ако изобщо е възможно така да се назове, се разработва в южнокорейските анимационни филми на всички нива и форми – от късометражните филми, произведенията за деца, до пълнометражните 3D анимации.

Всички останали филми от Европа и Америка са ни по-близки като светоусещане и наративни традиции, дори когато режисьорът е от азиатско потекло, какъвто е случаят със „Странната риба“ (Франция/Швейцария, режисьор Кришна Чандрен А. Нер). Бих казала, че този филм продължава поетичната нишка в съвременната френска анимация за деца. Морските риби правят всичко възможно, за да спасят носещата се по вълните червена рибка, която се оказва, че е просто... червен балон. Но техните усилия са умилителни и едновременно с това забавни. Особено място в програмата за деца заемаха филмите от Русия – не само защото бяха най-многобройни, а преди всичко с впечатляващи естетически качества. Тук имаше всичко: и хумор, и поезия, и забава, и сериозни внушения

за човешкото общество и съжителството на различните поколения. Най-непретенциозен в това отношение бе „б:1“, режисьор Сергей Рябов, където дете и коте играят на шашки, пътувайки в един вагон. Единственият шанс на котето да спечели е сътресението на влака, което размества пуловете така, че с един ход да се стигне до победата. „Денят на Коко“, режисьор Татяна Мошкова, вече навлиза в света на представите и въображаемите приключения. В „Имало една къща“, режисьор Светлана Андрианова, нещастieto на зданието, което все на някого не харесва и все на някого пречи, излиза извън сферата на безобидните истории, макар разказът да е весел и с доста хумор. „Коля и старичките“, режисьор Ана Юдина, е тревожен звънец за неразбирателството между поколенията. Внимавайте, сякаш ни казва историята: като пораснат, тези „калпазани“ няма ли да си отмъстят и редно ли е изобщо подобно „отмъщение“? Умилителните патила на слончето с прекалено дългото си хоботче – „Хоботчо“, режисьор Екатерина Филипова, всъщност е утвърждаването на правото да си различен и в различието си да си полезен и дори незаменим. И като върхово постижение в поредицата от тези прекрасни миниатюри – „Двата трамвая“ на режисьорката Светлана Андрианова, заслужена награда за най-добър детски филм! Този филм би трябвало да се прожектира на студентите по анимация като учебно пособие, показващо как анимирането на героите раз-

„Двата трамвая“ – Русия, режисьор Светлана Андрианова

крива характерите и човешките взаимоотношения. С два трамвая са разказани два човешки живота – с грижите на майката към детето, с уроците в трудовото ежедневие и съответно със загрижеността на порасналото дете към застаряващия и болен родител. Всичко започва със сутрешния тоалет – да се измият стъклата, да се нахрани и спретне „детето“ и да тръгнат на работа – единият трамвай – полека и достолепно, а малкият – с подскоци и нетърпение за срещи с новото и непознатото. След работния ден двата трамвая се прибират „у дома“ в депо-то, за да повторят и потретят утрето, без да забележим как и кога малкият трамвай пораста, а възрастният остарява, загубва някакъв болт и подлежи на сериозен ремонт. И тук следва една от най-впечатляващите сцени – пред затворените врати на ремонтната работилница младият трамвай се мятая наляво и надясно, раздиран от безпокойство и мрачни мисли, но и изпълнен с надежда за добрия изход на „операцията“. Оттук насетне вече младият трамвай поема водещото начало, прикачвайки към себе си ремонтния си родител. Всички аналогии с реалните човешки взаимоотношения са разкрити чрез анимирането на персонажите, които буквално се одухотворяват от аниматора. А като се има предвид, че персонажите са триизмерни „кукли“, което многократно усложнява самия процес на раздвижване, постиженията на Светлана Андрианова са направо възхитителни. А може би и уникални за практиката на

руската анимация, която предпочита очовечаването на персонажите да е видимо и в типажното решение – с ръчички и крачета, гащички, полички, шапчици и други подобни атрибути. Докато тук нищо в типажното решение на героите не променя обичайния вид на трамвая. Просто руснаците за сетен път доказват, че са майстори в анимирането.

България се представи в конкурсната програма със симпатичния филм на режисьора Димитър Велев „Наводнение“, който разказва за „подводните“ приключения на малката Светла. Всъщност този филм може да се приеме като нов вариант на отдавна направения „Малкият водолаз“ (режисьор Зденка Дойчева, художник-аниматор Стоян Дуков). Лично аз не съм против повторното използване на теми, сюжети и драматургични ходове в нашата анимация, което в държавната студия не можеше да се позволи с мотива „това вече е правено“. Дано в бъдеще тази практика да дава по-добри резултати.

Като цяло програмата от филми за деца на Световния фестивал на анимационното кино във Варна остави ведро и радостно настроение, макар че в някои от филмите разработваните теми съвсем не са безобидни и леки.

Тазгодишното издание не направи изключение в това отношение и потвърди максимата, че анимационното кино дава живителна храна за фантазията, емоциите и разума на нашите деца.

„Коля и стариците“ – Русия, Анна Юдина